

Uluslararası
Çalışma
Örgütü

► ILO Öne Çıkan Rapor

► Küresel Ücret Raporu

2022-23

Enflasyon ve
COVID-19'un
ücretler ve
alım gücü
üzerindeki etkileri

YÖNETİCİ ÖZETİ

Giriş

Küresel Ücret Raporu'nun bu baskısına göre, hanehalklarının ücretleri ve alım gücü ilk olarak COVID-19 küresel salgını, daha sonra dünya ekonomisi bu krizden toparlanmaya başlarken ise küresel enflasyon artışı nedeniyle, son üç yılda önemli ölçüde azalmıştır. 2022 yılı için mevcut kanıtlara göre, yükselen enflasyon birçok ülkede reel ücret artışını negatif rakamlara düşürerek orta sınıfın alım gücünü azaltırken düşük gelirli grupları daha da ağır etkilemektedir. Birçok ülkede en fazla düşük gelirli grupları etkileyen COVID-19 krizi sırasında, çalışanlar ve aileleri ücret ödemelerinin toplamındaki önemli kayıpların yanında bu hayat pahalılığı krizinden de etkilenmektedir. Yeterli politika önlemleri olmazsa, yakın gelecekte çalışanlar ve ailelerinin reel gelirlerinde ani erimeler ve eşitsizlik artışı gerçekleşebilir; bu durum ise ekonomik toparlanmayı tehlikeye atacak ve muhtemelen toplumsal huzursuzluğu daha fazla körükleyecektir.

Küresel ekonomik ve işgücü piyasası bağlamı

Küresel Ücret Raporu'nun bir önceki baskısının iki yıl önce yayınlanmasından bu yana, insanlık birbiriyle çakışan çeşitli krizlerle karşı karşıya kalmıştır: COVID-19 küresel salgını, Şubat 2022'de Ukrayna'da savaşın patlak vermesi, 2021'de başlayan ve 2022'de ülkeler ve bölgeler çapında hızla yoğunlaşan hayat pahalılığı artışı. Bu belirsizlik ikliminde, Uluslararası Para Fonu'nun 2022 yılı için küresel büyüme öngörüsünü Nisan 2022'deki %3,6'dan Temmuz'da %3,2'ye düşürmesi hiç şaşırtıcı olmamıştır. Ekim ayının tahminlerine göre ise, 2023 yılında küresel büyüme %2 ile 2,7 oranında gerileyecektir: 2023 yılı birçok insan üzerinde ekonomik daralma etkisi yaratacaktır. İşgücü piyasaları bakımından, 2022'nin ikinci çeyreği itibarıyla istihdam düzeyleri toparlanarak yüksek gelirli ülkelerde küresel salgın öncesinde gözlemlenen düzeylere geri dönmüştür (hatta bazı örneklerde üzerine çıkmıştır); orta ve düşük gelirli ülkelerdeyse istihdam düzeyleri, küresel salgın öncesindeki düzeylerin yaklaşık %2 altında kalmıştır ve kayıtdışı ekonomide istihdamın, kayıtlı ekonomidekinden daha hızlı arttığı görülmüştür. Şu anda en önemli endişelerden biri, 2022 yıl ortasından bu yana küresel önlem olarak para politikalarının sıkılaştırılmasına rağmen 2022'nin son iki çeyreğinde fiyat baskılarının

oldukça inatçı olmasıyla birlikte, dünya genelinde enflasyon oranlarının hızla artmasıdır. Yapılan projeksiyonlara göre, enflasyon 2022 yılı sonunda tüm dünyada %8,8'e ulaşarak 2023'te %6,5'e, 2024'te ise %4,1'e gerileyecektir. Ücretler ve diğer işgücü gelir türleri enflasyona göre düzeltilmedikçe, muhtemelen birçok çalışanın ve ailelerinin yaşam standartları düşecektir.

Ücret trendleri

Küresel ücret trendleri

Söz konusu enflasyon bağlamında, 2022'nin ilk yarısına ilişkin ön veriler reel aylık ücretlerde çarpıcı düşüşü gözler önüne sermektedir. Raporda, 2022 yılının ilk yarısında küresel aylık ücretlerin reel olarak %0,9'a düştüğü tahmin edilmektedir – bu, 2008'de yayınlanan Küresel Ücret Raporu'ndan bu yana küresel ücretlerde kaydedilen ilk negatif yönlü değişimdir. Ücret artışının diğer ülkelerin birçoğundan daha yüksek olduğu Çin hesaplamalardan hariç tutulduğunda, aynı dönemde reel ücretlerdeki azalma %1,4 olarak tahmin edilmektedir. Dünyadaki ücretli çalışanların yaklaşık %60'ını oluşturan G20 ülkeleri arasında, 2022'nin ilk yarısında reel ücretler gelişmiş ekonomilerde -%2,2'ye gerilerken, yükselen ekonomilerde ücret artışı yavaşlamakla birlikte %0,8 ile pozitif kalmıştır. Bu durum, 2022'nin ilk yarısında birçok ülkede nominal ücretlerin hayat pahalılığındaki artışı dengelemeye yetecek kadar düzeltilmediğini açıkça göstermektedir.

COVID-19 krizi sırasında, çalışanlar ve aileleri önemli ücret kayıplarının yanında reel ücretlerin erimesinden de etkilenmiştir. Dünya genelinde ortalama ücretler her ne kadar 2020'de %1,5 ve 2021'de %1,8 oranında artmış olsa da, küresel salgının en yoğun olduğu 2020 yılındaki artış, Amerika Birleşik Devletleri gibi bazı büyük ülkelerde büyük ölçüde istihdam kayıplarından kaynaklanmıştır. Bu ülkelerde, işlerini ve dolayısıyla gelirlerini kaybedenlerin büyük bölümü düşük ücretli çalışanlar iken, daha yüksek ücret alan çalışanların istihdamı korunarak tahmini ortalama ücretler yükselmiştir. Bazı ülkelerdeki bu “bileşim etkisi” sonucunda, gelişmiş G20 ekonomilerinde ortalama reel ücretler uzun yıllardır en yüksek ücret artışı kaydedilerek 2020 yılında %1,7, 2021'de ise çok daha düşük oran olan %0,4 düzeyinde artmıştır. COVID-19'un

olumsuz etkilerinin istihdam edilen çalışan sayısından ziyade ücretler ve çalışma saatlerine yansıdığı yükselen G20 ekonomilerindeyse, 2019 yılında %3,4 olan ortalama reel ücret artışı 2020 yılında %2,4'e gerilemiş, 2021'de ise toparlanarak %4,5'e yükselmiştir.

Bölgesel ücret trendleri

Ortaya çıkan bölgesel ücret trendleri aşağıdaki gibidir:

- Kuzey Amerika'da (Kanada ve ABD), ortalama reel ücretlerde gerçekleşen %4,3'lük sıçrama ile bileşim etkisi 2020 yılında belirgin biçimde görülmüştür. Ücret artışı daha sonra 2021'de sıfırlanmış, 2022'nin ilk yarısında ise -%3,2'ye düşmüştür.
- Latin Amerika ve Karayipler'de, bileşim etkisi reel ücretlerin 2020'de %3,3 artmasıyla gözle görünür hale gelmiştir. Ücret artışı daha sonra 2021'de -%1,4'e, 2022'nin ilk yarısında ise -%1,7'ye düşmüştür.
- Küresel salgın sırasında istihdamı koruma programları ve ücret sübvansiyonlarının istihdamı ve ücret düzeylerini büyük ölçüde koruduğu Avrupa Birliği'nde, reel ücret artışı 2020'de %0,4'e gerilemiş, 2021'de %1,3'e yükselmiş ve 2022'nin ilk yarısında -%2,4'e düşmüştür.
- Doğu Avrupa'da, reel ücret artışı yavaşlayarak 2020'de %4,0, 2021'de ise %3,3 oranına gelmiştir; 2022'nin ilk yarısında ise -%3,3'e düşmüştür.
- Asya-Pasifik'te, reel ücret artışı 2020'de %1'e gerilemiş, 2021'de %3,5'e yükselmiş ve 2022'nin ilk yarısında tekrar düşerek %1,3'e gelmiştir.
- Orta ve Batı Asya'da, reel ücret artışı 2020'de -%1,6 oranında azalmış, 2021'de güçlü biçimde yükselmiş, ancak 2022'nin ilk yarısında %2,5'e gerilemiştir.
- Afrika'da kanıtlara göre, reel ücret artışı 2020'de -%10,5'lik keskin düşüşün ardından 2021'de -%1,4, 2022'nin ilk yarısında ise -%0,5 oranında gerçekleşmiştir.
- Arap Ülkeleri'nde ücret trendleri geçici olmakla birlikte, tahminler 2020'de %0,8, 2021'de %0,5 ve 2022'de %1,2 ile ücret artışının düşük olduğuna işaret etmektedir.

G20 ekonomilerinde ücret endeksleri

Daha uzun bir döneme bakıldığında, 2008 ve 2022 yılları arasında tüm G20 ülkelerinde en yüksek reel ücret artışı, 2022'deki reel aylık ücretlerin 2008 yılındaki reel değerinin yaklaşık 2,6 katı kadar olduğu Çin'de gerçekleşmiştir. İtalya, Japonya, Meksika ve Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı olmak üzere dört ülkede, 2022 yılında reel ücretlerin 2008'de olduğundan daha düşük olduğu görülmektedir. Tüm G20 ülkelerinin ortalama ücretleri satın alma gücü paritesi dönüştürme oranı kullanılarak ABD dolarına dönüştürüldüğünde, ücretlerin basit ortalaması gelişmiş G20 ekonomilerinde ayda yaklaşık 4.000 ABD doları ve yükselen G20 ekonomilerinde ayda yaklaşık 1.800 ABD dolarına eşittir.

Yüksek gelirli ülkelerde ücretler ve verimlilik trendleri

Reel ücret artışının sağlanmasında kilit unsurlardan biri verimlilik artışıdır. Küresel Ücret Raporu'nun önceki baskılarında belirtildiği gibi, 1980'lerin başından bu yana birkaç büyük ve gelişmiş ekonomide ortalama ücret artışı, ortalama işgücü verimlilik artışına ayak uyduramamıştır. Bu rapora göre, verilerin mevcut olduğu 52 yüksek gelirli ülkede 2000 yılından bu yana reel ücret artışı verimlilik artışından daha düşüktür. 2020 yılında işgücü verimlilik artışındaki keskin düşüş bu açığı anlık olarak azaltmakla birlikte, 2022'nin ilk yarısında reel ücretlerde erime, pozitif üretkenlik artışıyla birleştiğinde, verimlilik ve ücret artışı arasındaki açığı bir kez daha artırmıştır. Gerçekten de 2022 yılında verimlilik artışının ücret artışından 12,6 yüzdelik puan üzerinde gerçekleşmesiyle, verimlilik artışı ile ücret artışı arasındaki fark 21. Yüzyılın başlangıcından bu yana en yüksek noktaya ulaştı.

Ortalamaların ötesinde: Enflasyonun düşük ücretli çalışanların alım gücü üzerindeki daha ağır etkisi

Gelir dağılımında enflasyonun maliyeti

Enflasyonun yükselmesi çoğu kez, hayat pahalılığının tüm haneler için aynı olduğunu ima eden anlatımların parçası olarak ele alınmaktadır. Ancak

rapora göre yükselen enflasyon, hayat pahalılığı açısından düşük gelirli hanhalkları üzerinde daha ağır etki yaratabilmektedir. Çünkü bu hanhalkları kullanılabilir gelirlerinin büyük bölümünü, fiyatları zorunlu olmayan kalemlere göre genellikle daha fazla artan zorunlu tüketim maddeleri ve hizmetlere harcamaktadır.

Örneğin Meksika'da, gelir dağılımının en alt desilde (en alttaki %10) yer alan hanhalkları gelirlerinin %42'sini gıdaya harcarken, en üst desilde yer alanlar yalnız %14'ünü gıdaya harcamaktadır. Tüm bölgesel gruplardan yaklaşık 100 ülke için, farklı gruplardan kalemlerin fiyatlarındaki değişim genel tüketici fiyat endeksi (TÜFE) ile karşılaştırıldığında; gıda, barınma ve ulaşım fiyatlarının genel TÜFE'ye göre çok daha hızlı arttığı görülmektedir. 2021 ile 2022'de hanhalkı gelir dağılımının her desilinde hayat pahalılığındaki değişime ilişkin tahmin yürüten rapor, düşük gelirli hanhalkları için hayat pahalılığındaki artışın, yüksek gelirli hanhalklarının karşı karşıya kaldığı artıştan 1 ile 4 yüzdelik puan daha yüksek olduğu sonucuna varmaktadır.

Bu, ücretler TÜFE ile ölçülen ortalama hayat pahalılığı artışını telafi edecek ölçüde düzeltilse bile, birçok ülkede düşük gelirli hanhalklarının, çalışan ücretlerinin satın alma gücünün erimesinden hala zarar göreceği anlamına gelmektedir.

Enflasyon asgari ücretin alım gücünü düşürmektedir

Asgari ücret, düşük ücretli çalışanlar ve ailelerinin gelirlerini ve alım gücünü korumak amacıyla dünya genelinde yaygın kullanılan araçlar arasındadır. Ancak hızla artan fiyat enflasyonunun etkileri nedeniyle, çeşitli ülkelerde asgari ücret -ortalama TÜFE ile karşılaştırıldığında bile- reel anlamda azalmıştır. Örneğin, 2020-22 yıllarında Bulgaristan, Kore Cumhuriyeti, İspanya, Sri Lanka, Birleşik Krallık ve ABD'de asgari ücretler, yükselen enflasyon nedeniyle reel açıdan azalmıştır. Bu trendler, hayat pahalılığı krizinin özellikle düşük ücretli çalışanlara nasıl darbe vurduğunu yansıtmaktadır.

Kadınlar ve erkeklerin kazandığı toplam ücretler COVID-19 krizi ve enflasyondan nasıl etkilendi?

COVID-19 krizi öncesinde ve kriz sırasında ücret ödemeleri toplamının değişimi

COVID-19 krizi sırasında çalışanlar ve aileleri, ortalama ücretlere ilişkin verilere yansıtılmayan önemli ücret kayıplarına uğramıştır; üstüne üstlük reel ücretler enflasyon nedeniyle erimştir. Rapor bu nedenle 2019 yılından bu yana ücret ödemeleri toplamındaki (çalışanlar tarafından alınan tüm ücretlerin enflasyon düzeltmeli toplamı) değişiklikleri gözden geçirmektedir. Söz konusu inceleme; kriz sırasında istihdam kayıpları, daha kısa çalışma saatleri ve saatlik ücretlerdeki düzeltmelerin birleşiminin, birçok ülkedeki ücretli çalışanlar ve ailelerinde kazanç kayıplarının birikmesine neden olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Farklı bölgeler ve gelir gruplarını temsil eden 28 ülkenin verilerinden yararlanan rapora göre, bu ülkelerin 20'sinde ücret ödemeleri toplamı 2020 yılında %1 ile 26 azalmıştır. 28 ülkeden oluşan örneklem için ücret ödemeleri toplamındaki ortalama düşüş %6,2'dir; bu oran, ücretli çalışanların her biri için ortalama üç haftalık ücret kaybına eşittir. Hem 2020 hem de 2021 yılları için verilerin mevcut olduğu 21 ülkede, ücret ödemeleri toplamındaki düşüş 2020'de dört, 2021'de ise iki haftalık ücretlere eşittir; bu oranlar, söz konusu iki yılda kümülatif olarak altı haftalık ücret kaybı anlamına gelmektedir. Düşük ve orta gelirli ülkelere ücret ödemeleri toplamındaki düşüş, genel tecritler esnasında istihdamı koruma programları ve ücret sübvansiyonlarının, çalışılan saatlerin sayısı azaltıldığında bile, hem ücretli istihdamı hem de nominal ücret düzeylerini ayakta tuttuğu yüksek gelirli ülkelere göre daha belirgindir.

Kadınlar ve erkeklerin ücret ödemeleri toplamındaki değişimlerin bileşenlerine ayrılması

İstihdam değişiklikleri (işler ve çalışılan saatler dahil), nominal ücretlerdeki değişiklikler, ve enflasyondan kaynaklanan değişiklikler olmak

üzere farklı bileşenlerin bu duruma sağladığı katkılar analiz edildiğinde, 2020 yılında ücret ödemeleri toplamındaki değişimi yaratan temel faktörün istihdam kayıpları olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, işini kaybedenler genellikle düşük ücretli çalışanlar olduğundan, birçok ülkede ücretler toplamındaki yüzdelik azalma istihdam düzeylerindeki düşüşten daha küçüktür. Küresel salgının ikinci yılı olan 2021'de istihdam kazanımları genel anlamda iyileşmeye başlamıştır; ancak bileşenlere ayrıldığında, enflasyondaki güçlü ve ani artışın ücret ödemeleri toplamının artışını olumsuz etkileyen bir faktör olduğu görülmektedir. 2022 yılında enflasyon, ücret ödemeleri toplamındaki düşüşün ardındaki hakim faktör haline gelmiştir. Bu nedenle, 2022'nin ilk çeyreğine kadar verilerin mevcut olduğu 12 ülkenin tümünde enflasyon, reel ücret ödemeleri toplamının aşınmasına %2,2 ile %18,2 oranında katkıda bulunmuştur.

Kadın ve erkek ücret toplamaları ayrı ayrı değerlendirildiğinde, son iki yılda hem kadınlar hem de erkeklerin istihdam düzeyleri toparlanmakla birlikte, özellikle 2020 yılında olmak üzere 2020 ile 2022'de istihdam kayıplarının (işler ve çalışan saatler dahil) kadınlar arasında daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. Yine özellikle 2020'de olmak üzere aynı dönemde, ortalama ücret artışları kadınlarda daha yüksektir. Bu durum, kadınların istihdam kaybının erkeklere göre düşük ücretli çalışanlar arasında çok daha fazla yoğunlaştığını ve bunun daha güçlü bir bileşim etkisine ve dolayısıyla kadın ücret ortalamalarında daha büyük sıçramaya yol açtığı izlenimini uyandırmaktadır. Dolayısıyla, ülkelerin neredeyse tümünde erkeklere göre daha fazla istihdam kaybına uğramalarına rağmen, kadınlar özellikle 2020 yılında ücret ödemeleri toplamında daha düşük azalmaya maruz kalmıştır. Enflasyonun, özellikle 2021 ve 2022 yıllarında hem kadın hem de erkek ücret ödemeleri toplamının erimesine benzer katkı sağladığı görülmüştür.

Kayıtlı ve kayıtdışı ekonomilerdeki ücret bantlarında ücretler ve istihdam

İnceleme aynı zamanda düşük ücretli çalışanlar ve kayıtdışı ekonomide çalışanların istihdam ve ücretlerinin nasıl orantısız etkilendiğini gözler önüne sermektedir. Raporda ücretli çalışanlar aylık kazançlarına göre, ücret dağılımının en alttaki ve en üstteki %20'lik dilimini temsil eden birer grup ve

her biri %20'lik dilimi temsil eden üç grup olmak üzere, beş grup altında sınıflandırılmıştır. 11 ülkenin 8'inde, 2020 yılında istihdam kaybı en düşük ve ikinci en düşük ücretli gruplarda daha yüksek iken, 11 ülkenin 7'sinde en düşük ücretli gruptakilere ödenen nominal ve reel ücretler 2019'dakine göre daha düşüktür. Benzer biçimde, kayıtdışı istihdamda yer alan ücretli çalışanlarda istihdam kaybı, kayıtlı istihdamdakilere göre daha fazladır.

Ücret eşitsizliği ve cinsiyete dayalı ücret açığı

Ücret eşitsizliği

Ücret eşitsizliği son birkaç yılda nasıl değişmiştir? Eşitsizlikle ilgili, birkaç ülkenin farklı bölgeleri ve gelir gruplarından elde edilen verileri temel alan çeşitli tahminlere ilk bakışta, bu soruya verilecek genel bir yanıt olmadığı görülmektedir. Aylık ücret eşitsizliği incelenen 22 ülkenin 10'unda artarken, geri kalan 12 ülkede azalmıştır. İstisnalar olmakla birlikte, ülkelerin birçoğunda aylık ücret eşitsizliğinde (pozitif veya negatif) değişimin yönü, saatlik ücret eşitsizliğindeki değişimin yönü ile tutarlılık göstermektedir.

Bazı ülkelerde ücret eşitsizliğinin azaltılması, en azından kısmen bileşim etkisinden kaynaklanmış olabilir. Eğer COVID-19 krizi sırasında işini kaybedenlerin çoğu düşük ücretli çalışanlar ise, gelir dağılımının geri kalan çalışanlar arasında daha fazla sıkışması sonucunda ücret eşitsizliği miktarlarının azalmış olabileceğini söylemek mümkündür. Bu tezi araştırmak amacıyla rapor, ücret eşitsizliğindeki değişimleri bileşim etkisinden kaynaklananlar ve "yapısal" bileşenden (örneğin, daha yüksek asgari ücret nedeniyle ücret sıkışması) kaynaklananlar olarak ayırtmaktadır. Ülkelerin yaklaşık olarak yarısında yapısal eşitsizliklerde artış, diğer yarısında ise azalma görüldüğünden, elde edilen bulgular kesin değildir. Ancak ayırtırma çalışması bazı ülkelerde, istihdam düzeyleri toparlandıkça ve verilerdeki bileşim etkisi peyderpey ortadan kayboldukça, zaman içinde daha fark edilebilir hale gelebilecek yapısal ücret eşitsizliklerine dikkat çekmektedir. Söz konusu yapısal yönler ele alınmadıkça, COVID-19 krizinin bu ülkelerin işgücü piyasalarında daha yüksek düzeyde ücret eşitsizliği şeklinde "iz bırakma tehlikesi mevcuttur.

Ücret eşitsizliğinde azalmanın her zaman genel gelir eşitsizliğinde azalma anlamına gelmediğine dikkat edilmesi gerekir. Bileşim etkisi ücret dağılımını

sıkıştırdığında -örneğin, düşük ücretli çalışanlar işlerini kaybettiğinde- bu durum, düşük gelirli hanehalklarında işsizliğin artması anlamına gelerek, gelir eşitsizliğinde artışa yol açabilir.

Cinsiyete dayalı ücret açıkları

Genel olarak cinsiyete dayalı ücret açığında, küresel salgının patlak vermesinden hemen önceki yıllardan bu yana önemli ölçüde değişiklik meydana gelmemiştir. 2018-2019 Küresel Ücret Raporu tahminlerinde 80 ülkeden elde edilen verilere dayalı olarak, küresel cinsiyete dayalı ücret açığı yaklaşık %20 olarak gösterilmekteydi. Bu baskı ise cinsiyete dayalı ücret açıklarının değişimini daha sınırlı bir ülke örnekleminde inceleyerek 2019 ve 2021-22 yılları arasında çok az değiştiği sonucuna ulaşmaktadır. 22 ülke içinde, faktör ağırlıklı cinsiyete dayalı ücret açığı 9 ülkede artmış ve 13 ülkede azalmıştır. Bütüne bakıldığında, bu ülkelerde cinsiyete dayalı ücret açıkları COVID-19 krizinden çok fazla etkilenmemiştir. Ortalama saatlik ücretlere dayalı tahminler 22 ülkede ortalama 0,6 yüzdelik puan azalmayı, ortalama aylık ücretlere dayalı tahminler ise 0,1 yüzdelik puandan daha az artışı ifade etmektedir. Cinsiyete dayalı ücret açığının ülkeler ve bölgeler genelinde yüksek düzeyini ısrarla koruduğu göz önüne alındığında, işgücü piyasasında toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle mücadele etmek için daha fazla çaba gösterilmesi gerekmektedir.

Politika tartışması

Tam da COVID-19 krizinden toparlanma süreci devam ederken, ekonomik büyümenin (kısmen Ukrayna'daki savaş ve küresel enerji krizi ile tetiklenen) küresel çapta yavaşlamasıyla birlikte, geniş çaplı ve şiddetli enflasyon krizinin büyüyen etkileri birçok ülke ve bölgede reel ücret artışını negatif rakamlara düşürmektedir. Bu bağlamda, ücretli çalışanlar ve ailelerinin yaşam standardını korumaya yönelik önlemleri benimsemek her zamankinden daha gereklidir. Raporun son bölümünde, hayat pahalılığı krizine ilişkin politika seçenekleri ve müdahalelere genel bakış sunulmaktadır.

2022'nin ikinci çeyreğinden itibaren, dünyanın dört bir yanında merkez bankaları ve para makamları, enflasyonun daha da yükselişini durdurmak amacıyla faiz oranlarını artırmak başta olmak üzere çeşitli yollarla mevcut enflasyon krizine müdahale etmiştir. Ancak sıkı para politikaları,

nüfusun belirli kesimleri için olumsuz sonuçlara yol açabilir ve ekonomik daralmayı tetikleyebilir. Merkez bankaları bu riskin farkında olmakla birlikte, sürekli fiyat enflasyonundan oluşan alternatif senaryo daha da sakıncalı olarak değerlendirilmektedir. Bu bakımdan sorulacak kilit sorulardan biri, ücret-fiyat sarmalının söz konusu olup olmayacağıdır. Rapor görgül kanıtlar üzerinden, nominal ücretlerin TÜFE ile ölçülen enflasyona yetişmediğini, ve 2022'nin ilk yarısında işgücü verimliliğinin artması ve ücretlerin reel açıdan azalmasıyla yüksek gelirli ülkelerde ücret artışı ile işgücü verimlilik artışı arasındaki açığın derinleşmeye devam ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla birçok ülke, ücret-fiyat sarmalı oluşturma korkusu olmadan ücretleri artırmak için yeterli alana sahip gibi görünmektedir.

Küresel salgın öncesinde 327 milyon ücretli çalışanın, veya dünya genelinde tüm ücretli çalışanların %19'unun, geçerli saatlik asgari ücret veya daha az kazandığı göz önüne alınarak, asgari ücretin yeterli düzeyde düzeltilmesi bile başlı başına, mevcut hayat pahalılığı krizinde düşük gelirli hanehalklarının yaşam standartlarının iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır. ILO üye devletlerinin %90'ında asgari ücret sistemlerinin uygulanması, sosyal adalet araçlarından biri olarak asgari ücretin önemini vurgulamaktadır. Asgari ücret, yüksek enflasyon dönemlerinde düşük ücretli çalışanları alım gücü üzerindeki ağır kayıplara karşı korur. Ancak bu mekanizmanın etkili olabilmesi için, asgari ücretlerin ekonomik faktörlerin yanı sıra çalışanlar ve ailelerin ihtiyaçlarını da göz önüne alacak biçimde düzenli olarak düzeltilmesi gerekmektedir. Düzeltme süreci sosyal ortakların tam katılımı ile yürütülmeli ve 1970 tarihli ve 131 sayılı Asgari Ücret Tespit Sözleşmesi ile uyumlu olarak, kanıta dayalı sosyal diyalog içermelidir.

Toplu pazarlık da dahil, güçlü sosyal diyalog, kriz sırasında ücret düzeltmelerinin başarılmasında etkili olabilir. Bunun önkoşulu ise işveren ve çalışanların yeterli düzeyde temsil edilmesidir. Ayrıca sosyal diyalog kurarken, ikili veya üçlü müzakerelere bilgi sağlamak amacıyla sağlam görgül kanıtları kullanmakta yarar vardır. Bu rapor, COVID-19 krizinin ücretli çalışanların işgücü piyasası kazanımları üzerindeki etkilerini incelemek için ilgili verileri kullanmanın önemini vurgulamıştır. Bu tür veriler, özellikle istihdam yapısının ücret kazanımları üzerindeki etkilerini ayırt etmek için kullanılarak krizin ücret dağılımı genelinde çalışanları nasıl etkilediğinin daha doğru anlaşılmasını sağlayabilir.

Hayat pahalılığının hanehalkları üzerindeki etkilerini hafifletebilecek ek politikalar, zorunlu tüketim maddelerini satın alabilmelerini sağlamak için düşük gelirli hanehalklarına gelir testine bağlı kuponlar verilmesi gibi belirli grupları hedefleyen önlemler ile herkese yönelik mal ve hizmetler üzerindeki dolaylı vergilerin (çoğunlukla geçici olarak) düşürülmesi gibi, hayat pahalılığını herkes için azaltmayı hedefleyen daha genel müdahaleler arasında çeşitlilik göstermektedir. Örneğin çok sayıda hükümet, mevcut enerji kriziyle başa çıkmalarına yardımcı olmak için düşük gelirli hanehalklarına enerji kuponu dağıtmaktadır. Katma değer vergisinde yapılacak indirimler de enflasyonun hanehalkları üzerindeki yükünü azaltırken diğer yandan enflasyonun düşürülmesine daha fazla yardımcı olabilir. Bazı ülkeler, bu önlemlerin giderlerini karşılamak için petrol ve gaz şirketlerine beklenmedik vergiler uygulamaya başlamıştır.

Çalışma yaşamında cinsiyete dayalı ücret eşitsizliklerini daha da azaltmak için çok daha fazla şey yapılması gerekmektedir. Bunlara cinsiyete dayalı ücret açığının kadınların işgücü piyasası nitelikleri açısından açıklanabilecek bölümünün, kadınların eğitim durumu iyileştirilerek ve meslekler ve sektörler genelinde kadın ve erkek dağılımının daha eşit olması için çaba gösterilmesiyle ele alınması da dahildir. Özellikle annelik ücret açığı azaltılarak, eksik değer biçilmiş ve yüksek düzeyde kadın-baskınlaşmış sektörler ve sanayilerde ücretler artırılarak, ve ücret ayrımcılığının ortadan kaldırılması amacıyla işletme düzeyinde ücret şeffaflığını artırmaya yönelik yasal çerçeveler ve politikalar uygulanarak; cinsiyete dayalı ücret

açığının temelinde yatan diğer faktörlerin ele alınmasını da içermektedir. Dünyanın dört bir yanında ülkeler başarılı örneklerden ücret açıklarını ulusal düzeyde nasıl ölçecekleri ve izleyeceklerini öğrenmek, bazı büyük ekonomilerin uyguladığı araçlar hakkında bilgi edinmek ve kadınlar ile erkekler arasında ücret ayrımcılığının azaltılmasında hangilerinin en etkili olduğunu anlayabilmek amacıyla; ILO, BM Kadın Birimi ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü ortaklığında Eylül 2017'de başlatılan Uluslararası Eşit Ücret Koalisyonu gibi platformlardan yararlanmalıdır.

Sağlık krizi ve daha yakın dönemde Ukrayna'da savaşın patlak vermesi her ne kadar belirsizlik yaratmış olsa da, Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ni daha ileriye taşımaya yönelik küresel finansman çalışmaları ve kaynakların seferber edilmesi konularında azimli davranılması son derece önemlidir. 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacı, aşırı yoksulluğun olmadığı ve herkese, potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri için eşit fırsatlar verildiği bir dünya peşindedir. Bu doğrultuda, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri 2021'de, hep birlikte krizlerin üstesinden gelmenin bir yolu olarak küresel dayanışmayı kuvvetlendirmeyi amaçlayan 12 taahhüt altında gruplandırılmış temel eylem önerilerinden oluşan gündemi sunmuştur. Ortak Gündemimiz başlıklı doküman, söz konusu temel eylemlerden biri olarak insana yakışır işin güçlendirilmesini içermektedir. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının birkaçıyla ilgili olan, yeterli ücretleri sağlamaya yönelik politikaların yanı sıra insana yakışır ücretli istihdam yaratımı, sosyal adalet arayışına son derece önemli katkılar sağlayabilir.

Gelişen sosyal adalet, insana yakışır iş

Uluslararası Çalışma Örgütü, Birleşmiş Milletler'in çalışma yaşamındaki uzman kuruluşudur. İstihdam yaratma, çalışma yaşamında haklar, sosyal koruma ve sosyal diyalog yoluyla çalışma yaşamının geleceği için insan merkezli yaklaşımı desteklemek amacıyla hükümetler, işverenler ve çalışanları bir araya getirmektedir.

ilo.org

International Labour Organization
Route des Morillons 4
1211 Geneva 22
Switzerland